

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Audomaro Morinensi episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

VITA S. AVDOMARI EPISCOPI MORINENSIS. NOMEN AVTHORIS ANTIQVVS MS. CODEX

non habet. Est grauiter scripta, sed stylum passim mutauit F. Lauren.

Surius. Videtur ab eodem scripta esse, à quo etiam vita

S. Bertini Abbatis edita est, nempe à Folchardo Bertiniensi.

9. Septēbr.
Cap. 1.
Partia & pateres S. Audomari.

EATVS Audomarus antistes, ex nobilibus & secundum seculi dignitatem inelytis, arque in fide catholica eruditus, ortus est parentibus haud ita procul à Constantia, eo loco, qui Aurea Vallis nuncupatur. Pater eius Friulphus, inter suos clarus fuit: mater verò Domita est appellata. Ij verò religiosi parentes Audomarum puerum, pro Christianæ religionis ritu & consuetudine, diuina suffragante gratia, ab ipsis incunabulis, catholicis enutriēre disciplinis. Erat enim illis vnicus filius. Porrò Friulphus post obitum Domitæ coniugis suæ, puero iam & ætate crescente, & gratia, suauis iugo Christi & leui sarcinæ collum suppositum, hortante ad id & corroborante eum filio Audomaro.

Cap. 2.
Matth. 9.

Ambo igitur, & Friulphus patēs, & Audomarus egregie indolis puer, accuratè implent, quod Saluator ait: Vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus: & veni, sequere me. Atque ita mundo mortui, Deo viuentes, à rebus caducis inopes, caelestibus locupletes, Deo subditi, maligni demonis hostes, ætate dispares, animo pares, ad Christi militum illud celeberrimum sese contulere monasterium, quod Luxouitum vocant, à sanctæ memoriæ beato Columbano Abbate, in Burgundionum regione in Christi honorem edificatum.

Cap. 3.

Præerat tum illius cœnobij sanctæ multitudini beatus Eustachius, cui vnanimiter sua religiosâ ac pia indicârunt vora, accommodantes se illi diuinæ scripturæ sententiæ: Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: maiores tuos, & dicent tibi. Cernens autem sanctus Abbas Eustachius eos diuino flagrare amore, atque in beati Audomari tum vultu, tum sermone caelestem gratiam animaduertens, salutare atque perfectum ex sacræ scripturæ sententijs eis consilium præbuit, modò vtrosque simul, modò separatim singulos adhortans, vt sub disciplina monastica siue regulari, cum ipso in Dei seruitio perseuerarent. Ambo igitur diuino inflammati amore, spiritalis patris Eustachij consilium sequentes, sanctæ regulæ iugum mente deuota susceperunt. Inde verò beatus Eustachius immenso repletus gaudio, eos in sanctorum monachorum sodalitatē admisit.

Deut. 32.
S. Eustachij
vita habetur 29. Martij.

Audomarus cum patre suo sit monachus.

Cap. 4.

Porrò Audomarus spiritali gratia plenus, ætate tener, fide robustus, monastici canonis rigorem complexus, in illo beato monachorum cœtu institutus, omnibus Dei seruis, Christo illic militatibus, diuina id efficiente gratia, charus & amabilis fuit. Erat enim mente & corpore castus, obedientia atque humilitate præcipuus, diuina scientia refertus, charitate & mansuetudine conspicuus, parsimonia seuerus, ieiunijs deditus & prolixis nocturnis vigilijs, animo commemorans illud ex Euangelio, Beati sunt serui illi, quos, cum venerit, Dominus inuenerit vigilantes.

Luc. 12.

Cap. 5.
Matth. 5.

Interea fama eius longè lateque diffusa, vsque ad Dagoberti Francorum Regis notitiam peruēnit. non enim potest abscondi ciuitas supra montem posita. Multis inde labentibus annis, ab eodem Rege & omni populo vocatus & electus, sancto Aichario Nouiomeni agente Episcopo, ad instituendum & gubernandum Taruaniensis vrbs populū, cum multa animi humilitate Episcopi sedem & dignitatem suscepit. Tum verò diuini verbi semina in credentium pectora deiciens, animarum & corporum languores sanans, captiuos & vinctos redimens, viduarum ac inopum vel maximè curam gerens, plebem sibi à Domino commissam, ad æterna promerenda præmia incitabat.

S. Audomarus sit Episcopus.

Cap. 6.
Fulcianus & Victorius prædi-

gitur plebs Taruaniensis, licet longè ante eius aduentum, à beatissimi martyris Dionysij socijs Fulciano & Victorico, verbum Dei accepisset eo tempore, quo egregius Christi martyr Quintinus apud Ambianenses prædicabat: at multa tamen

Tar-

Taruanaensium turba etiamnum idolorum cultum consecretabatur. Cum enim Fuscianus & Victoricus à Taruanaensibus profecti, in Ambianensi territorio martyrium obijissent, mox Taruanaenses ad dæmonum cultum relapsi fuere: nec ij duntaxat, qui nomen Domini antea recipere noluerant: sed illi etiam, qui à sanctis martyribus baptizati fuerant, pari errore implicati, idola colebant.

Itaque Christi antistes Audomarus in eam urbem ingressus, salutifera scripturæ caelestis præcepta stolidis paganorum pectoribus instillabat, mentesque horridis ignorantiae tenebris occæcatas, illustri sermonis Evangelici lumine collustravit, simulacra euerfa igni tradidit, sacrilegum eorum cultum ab ea urbe funditus exturbavit, ac salutaribus baptismi vndis eius populum expiavit.

Cum autem die quodam in oppido, quod Bononiam (alij Boloniam) vocant, præfens adesset, post nocturnas vigiliis more suo diluculo exurgens, ad ecclesiam se contulit, ut diuina animum cõtemplatione reficeret, lachrymisque & precibus vacaret. Postquam autem sacrosancta Missarum celebravit solennia, sub meridiem defessos artus in lectulo collocavit, aliquantæ quietis captandæ causâ. Accessit autem quidam ad eum iuuenis ex adstantibus, petens copiam eundi ad litora mari propinqua, & ludo illic sese exercendi. Respondit autem ei vir sanctus ore prophetico: Non expediet tibi, fili mi, sine me quoquam abire. Itaque nulla tibi datur à me facultas exeundi, donec me videris à somno surgere. Præuidit enim prouidus sui gregis custos, erranti iuueni quippiam mali euenturum. Dormiuit igitur iam lassus venerabilis senex: at iuuenis patroni sui iussa contemnens, ut solet iuuentus negligere præcepta maiorum, celeri cursu ad mare se proripit.

Cernens autem nauiculam ad litus consistentem, qua solebant incolæ paruum transmittere flumen, quod Elnam appellant, stultè ac temerè, amore inepti ludi dementatus, in eam se recipit, volens in vicinis litoribus ludo operam dare. Ecce autem ludentem illum mox ab improprio ventus vehemens protrudit in mare, & sæua tempestas ab alto existit pelago, nauisque nimum tumescentibus quassata vndis, simulque & gubernatore destituta & remige, errabunda huc illucque vagatur. Talibus ergo ille miser implicatus periculis, tandem acerbè deplorat sancti patris se monita contempsisse, & iam nec propriæ, nec alienæ regionis litora conspiciens, vltima mortis discrimina pertimescit. At verò diuina miseratio audiens illum merita sancti Audomari implorantem, nauim ad Saxonum regionem appulit. Sed metuens ille, nè fieret præda raptorum, seque ob almi patris cõtemptrum reum agnoscens, pectusque crebrò tundens, ad nauiculam ocys se recipit. Et ecce benignissima Domini misericordia, & beati Audomari meritis adiutus, prospero cursu pelagus emetit, donec ad eum rediret portum, vnde illum valida venti vis extruserat, ubi Elna fluuiolus in mare euoluitur. Multum proinde exhilaratus se in natio consistere solo, immensas Domino gratias agit, & ad oppidum properans, reperit sanctum præfulem eo loco, quo illum reliquerat. Toto ergo corpore prostratus, temerarios ausus suos illi confitetur, & ut miserandum in modum iactatus sit in pelago, atque ipsius meritis tandem liberatus. Eum verò repræhendens vir sanctus, benignè respõdit: Nonne ego prohibueram, fili, nè aliquid te conferres? Sed tu verba patris paruipendenda putasti. At nunc quando diuina misericordia è tantis periculis te extraxit, præcipio tibi, nè cuiquam isthuc reueles, donec ego superstes ero. Et siluit quidem adolescens, quando vir sanctus superuixit: sed postquam ille calos petijt, res sub modio absconsa, ubique celebris euasit.

Est aliud miraculum, quo Dominus voluit omnibus testatum efficere, quantis ornatus sit meritis antistes beatissimus Audomarus: Abiens quandoque ad propinqua vrbi visitanda loca diocesis suæ, circa horam diei sextam sub patulæ arboris tegmine dedit se sopori haud procul à villa, quæ Iormacus dicitur. Inde post breuem quietem surgens, iubet ex ligno fieri Crucis effigiem, eamque sub eadem arbore defigi. Proxima nocte eo in loco refulsit lux immensa, quo factum est, ut ab eo tempore usque in præsens locum illum ceu sacrum venerentur, & multi hodieque illic homines morbidi optata salute potiantur.

Per idem tempus tres venerabiles viri, & in Christo pia animorum conspiratione fundati, Mummolinus, Bertramnus & Bertinus ex territorio Constantiensis ad sanctam venere Audomarum, cupientes cum beato præfule verbo vitæ perfici, & pro sanctæ Trinitatis amore, contempto paterno solo & cunctis vitæ oblectamentis, nudi discipuli.

nudi sanctæ regulæ institutum amplecti. Eos vir beatus, & in illis Christum cum multâ animi exultatione & erga Deum gratiarum actione suscepit, Deum laudans, quod tales ipsi misisset adiutores, qui subditis ei populis æternæ salutis sacramenta declararent. Erant enim eruditione præclari, & in catholica fide benè maturi. Tum quoque feruebat in illis charitas Christi, qui eos, quos visitat, omni virtute confirmat & munit.

Cap. 12.

Adroaldum virum nobilem conuertit S. Audomar.

Cùm sic ergò præsul sanctissimus Morinensem ecclesiam gubernaret, & foedissimum paganissimum cælesti doctrina extirparet, Adroaldus quidam rebus locuples, stemmate mundanæ nobilitatis clarus, beato Audomaro in diuinis laborante triumphis, catholicæ fidei doctrinæ aures mentemque accommodat, planè detrectas ceruicem deinceps dæmonum inclinare simulacris. Eum vir sanctus baptismo expiavit, æternæ salutis immensas opes, & horrendas inferorum tenebras ei inculcans.

Cap. 13.

Adroaldus hæredem omnium bonorum suorum Christum facit.

Itaque Adroaldus admixtus iam turmis fidelium, ecclesiæ limen, quod antea valde erat detestatus, religiosè frequentat, Christumque veneratur & adorat. Hinc amoris diuini studio, ad cælestes opes inhians, omnes facultates suas & villam Sithiu Christo & sancto Audomaro transcribit. O te præclarum Christi opibus Adroaldum, qui dum terrenis facultatibus te exhæredem fecisti, cælestis paradisi hæres es institutus. Natura quidem te vteri fructu priuauit, vt dum nulla tibi superesset in sobole posteritas, ipse Christus tuæ hæres fieret hæreditatis.

Cap. 14.

Exruit templum in Sithiu S. Audomar.

Porro sanctus Audomarus, dum extirpatis spinis & vepribus, mundat Christi messem, etiam horrea præparare volens, egregium templum in Sithiu magnis sumptibus extruit in sanctissimæ Dei genitricis & perpetuæ Virginis honorem, sanctorum patrocinijs illud munjens. At sancti illi diuinæ religionis cultores, Mummolinus, Bertramnus & Bertinus, in Domino conspirantes, cœnobium condunt, quod Vetus Templum dicitur. Atque illic fraterna concordia Angelicam instituit monachorum vitam, & cælestem adunavit in Christi laudibus sodalitatem.

Cap. 15.

Sine remige & ventris nauigat sancti viri.

Sed cùm animaduicerent locum illum monasticæ quieti minùs accommodum, explorare instituerunt, habeantne vicina loca monasticæ disciplinæ situm opportuniorem. Est verò illic stagnum, marinos ætus imitans, cùm flat Eurus vehementior. Eò se conferunt tres illi milites Christi: nauim intrans sine remige, vt eò tendant, quò sit visum spiritui sancto. Excipit eos nauis in stagni gurgite, nullo neque remigio, neque remigis arte instructa, non ventorum acta flatibus, nullas neque merces, neque commeatum ferens, sed solos habens electos Christi ministros, fidei feruore ad eò communitos, vt nulla corporei vicijs habita ratione, nequaquam se in terram exituros affirmarent, donèc adspirante ipsis Spiritu sancto, tum demùm nauis ad litus diuina virtute & gubernatione ad eum pertingeret locum, quem Christus ipsis daturus esset, cùm ipsi psallendi ordine in Dauidico Psalterio ad eum versum peruenissent: Hæc requies mea in seculum seculi: hæc habitabo, quoniam elegi eam. Quid multa? Nauicula errabundo radit iter tramite, eamque mira fidei vis regit per vndas. Sancti benè sperant, & confidunt Deo: orant, vigilant, cælo intenti psallunt.

Psal. 131.

Cap. 16.

Vide miraculum.

Cùm autem iam psalmodia recto ordine ad eum perduceretur versum, Hæc requies mea, ad litus nauicula mira celeritate appellitur, Angelico, vt credimus, ducta moderamine. Ità vno eodemque tēporis puncto, quod est dictu admirabile, & versus psalmi & litus attingitur. Tum verò sancti viri hymnum Deo promentes, & gratias toto pectore agentes, ab hospita excipiuntur tellure.

Cap. 17.

* Aginoum

Conditur monasterium Sithiense.

Execuntes autem è cymba in terram, diuino ipsis munere datam, Angelicos ciues hospita terra miratur, sancto propediem monachorum cœtu ornanda. Illi verò magno pectoris feruore sese accommodant ad extruendum illic monasterium. Congratulatur illis Apostolicus Christi antistes Audomarus, fauet eorum studijs, vrgetque conatus. Multi confluunt artifices, templum cōditur ad * Aginonem fluuium. Necdum operi suprema erat imposita manus, & iam monastico structa apparatu, fortissima castra religiosorum virorum implet multitudo. Itaque sacerdos Domini Audomarus in his omnibus Dominum benedicens, Mummolinum illi cœnobio præficit. Is verò pastoris munus adeptus, cælestis doctrinæ semina discipulis depromit, dæmonum virus linguæ fulminibus profligat.

Cap. 18.

Et iam Deo plenus, instat cedri Libani, virtutum suarum longè lateque diffundit odorem suauissimum. Vndè factum est, Domino id agente, vt post decessum Aicharij,

Aicharij, ipse illi in Nouiomenſis eccleſiæ cathedra ſucceſſerit: in quo pontificatu ſex & viginti annis ſtrenuè ſe gerens, iam vltima ætate, depoſito fragilis carnis pondere, Angelicis ciuibus adiunctus eſt.

Mummolinus creatur Episcopus Nouiomenſis.
Cap. 19.
S. Bertinus ſic Abbas ſithienſis.

Porrò in Episcopum electo Mummolino, ſanctus Audomarus paſtoralem curam Sithienſis monaſterii beato Bertino demandauit: qui illo miniſterio probè fungens, talem ſe omnibus exhibuit, vt à cunctis amari poſſet potiùs, quàm timeri. Itaque in eius venerandi patris amorem conſpirant illa Dei agmina, & magna concordia tam egregio duci adharèt, quem in cunctis moribus ſuis ſerpentis prudentiam, cum columbæ ſimplicitate coniunctam, conſectari viderent.

At ferax Euangelicæ vitis palmes ſacer Audomarus, cum iam eos virtutum ferret fructus, vt per eum lex vitæ omnem illam regionem ſanctificaret, fides intemerata ſceptum ſibi vendicaret, mortis iura abolerentur lauacri diluuiò, cœpit corpore debilitari, & vt pia mens diuinis propinquior fieret, vtroque oculorum lumine orbatus eſt. Itaque prouidus ille ſpeculator inter Chriſticolas verſatur corpore cæcus, ſed lucis præclara de ſe exempla præbet. Porrò autem mente perluſtrans illam ſempiternæ lucis arcem, miratur Angelicos Ordines: paradifum quoquè illuminatis cordis oculis contemplans, ne clareo ligni vitalis fructu ſe fatiat. Felix ſanè ea corporea lucis amiſſio, quæ menti cæleſtis luminis adfert copiam maiorem, quo Chriſtus leſus conſpicitur, cæli oſtia referantur.

Cap. 20.

S. Audomarus ſic cæc.

Poſtquam autem Morinenſis ſiue Taruanenſis cathedra triginta annorum ſpatio tanto eſſet potita præſule, columna illa Dei corporeis deſtituta viribus, acri cœpit febre pulſari, concuti, atque diſcruciari. Tandem victa membra lecto affiguntur, ſed mens inuicta priſtinum conſeruat fidei tenorem. Deniquè quinto Idus Septembris rumpit vincula corporis, cum Chriſto victura in ſecula ſeculorum.

Cap. 21.

Obitus S. Audomari.

Sub mortem autem paſtor Apoſtolicus ad limina matris eccleſiæ debilis progreditur, ſuſcipiunt lugentia mœnia patrem. Deinde diuina ſumpturus ſacramenta beatus ſenex accedit, lachrymæ ab imo pectore erumpunt, offert Deo fragrantia precum thura, animo ad cæleſtia ſuſpenſus, corpore humi proſtratus. Sacroſancto igitur corporis & ſanguinis Chriſti ſacramento pectus ſuum communit, & abitura animæ diuinum præbet viaticum. Adſtat ipſe ſacris altaribus hoſtia viuæ, ſanctæ, Deo acceptæ, atque hunc in modum precatur: Agne Dei, per iſtas æterni panis delicias, ſuſcipe pro tua pietate vota ſupplicantis. Ecce ad te venio, relinquo eos, quos mihi commiſiſti: miſerere figmenti tui: me iam cæleſtis excipiat gratia, & tuos tua feruet miſeratio: vt te in paterno ſolio regnantem videamus, nec vnquam de membris tuis hoſtis triumphet.

Cap. 22.

Sub mortem accipit Dominici corporis ſacramentum.

Iſs verò omnibus peractis, rursùm lecto excipitur, æterni panis ſuauitate reſectus. Et ecce cæleſti melodia euocatur anima è corpore, digna quæ diuinis conſpectibus præſentetur. In eius egreſſu quæ illic fuerit odoris fragrantia, quis pro dignitate explicet? Vincebat ea aromata omnia, omnes baſâmî & thuris odores.

Cap. 23.

Non latebant hæc beatum Bertinum: ſed de iſs diuinitus edoctus, abſque mora venit ad ædes, in quibus iacebat funus, diſcipulorum caterua ſtipatus: tollitque illud corpus nulla vnquam libidine pollutum, & abſportat ad monaſterium perpetuæ Virginis & matris Domini, quod beatus Audomarus in Sithiu primò condiderat, ipſique Bertino & omni eccleſiæ Sithienſi mandauerat, vt illic corpus ſuum humarent. quod & factum eſt.

Cap. 24.

Sepelitur in monaſterio Sithienſi.

Ita ſanctus Pontifex, cæleſtia ſcandens regna, in ſinibus Abrahæ requieſcit: eius ſacræ exuuie terreni corporis multis virtutibus coruſcant. Lampas apud eius ſepulcrum ſuſpenſa, cælitus accenſa eſt, & benediçtio Chriſti oleum illi ſuppeditauit, quo longo aſſit tempore. Aprè ſanè ipſas ſignorùm primitias dedicauit cæleſte oleum, pacis ſymbolum vel luminis, vt beatus Audomarus ab his euocatus tenebris, lucidiffimis Angelorum ordinibus credatur inſertus. Ab eo enim tempore ex illo venerando beati antiſtitis loculo morborum omnium multiuaria eſt curatio proſecta, & quibuslibet corporum infirmitatibus ſancti præſulis pietas medicatur.

Cap. 25.

Miracula ad eius ſacrum corpus.

Poſt eius felicem obitum caſu quodam duo inter ſe conuenère, alter ſimplici & aperto, alter vaſto & verſuto ingenio. Rogat fraudulentus ſimplicem, vt argenti ſolidum mutuò ſibi det: iureiurando affirmat, ſe bona fide redditurum. Homo ſimplex pietate ductus, facit quod ille petit, cum ſpondiſſet ad certum diem ſe perſolutorum. Iam dies aderat: commonefacit hominem, vt reddat debitum. Ille tanquam

Cap. 26.

præter

præterius fasque reddere iussus, quod non deberet, stomachatur: bonum virum toruis oculis intruetur, & multa comminiscens, ait se nescire quid velit: se ne teruncium quidem ab illo vnquam accepisse. Respondet alter: Eamus ergo ad venerandum Audomari patris sepulcrum, & si per eum nostræ regionis procuratorem, non dubitaueris iurare verum esse, quod nequiter fingis, immunis eris à solidi perfolutione. Eût pariter ad sacrum beati Audomari corpus, & cum non longè abessent, dicit creditor debitori: Cur ipsum quiescentis patris turbabimus loculum? Deus iustus iudex vbiquè est, & solus implet omnia, nec virtus beati Audomari intrâ sepulcrum inclusa est. Hoc ergo in loco, quo nunc sumus, illius sancti patris nomen testificare, & mihi erit satisfactum. Ille miser semper æstuantis auaritiæ cæcatus libidine, verso ad sacrum templum vultu, & ad cælum sublatis manibus, dum vult commotis labris perituro se obstringere, confestim corruit & ad extrema perducitur. Oculi crepantes suis mouentur locis, nerui membrorum omnium dissoluuntur, spiritus per immensos extortus cruciatus, tertio die excedit è corpore.

Vltio cælestis in peccare volentem.

Cap. 27. Vincit, diuinitus soluitur.

Ezech. 18.

Quidam ob perpetrata facinora proscriptus, & catena ad collum vincitus, manicisque ferreis constrictus, cum iuxta beati Audomari fores traheretur, mox vinculis omnibus absolutus, celeri cursu solus ad eius sacrum tumulum se recipit, multum ibi lachrymarum imbrem fundens. Sanctus verò pontifex magistri sui vestigijs insistens, qui se dicit nolle mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat: clementissimum se illi exhibet, quem permulta flagitia damnabant. Ingens verò stupor obrinet tortores, captiuoque vestigia sequentes, vident eum beati Audomari sepulcro inhærere: nec ausi vltèrius torquere hominem, tam præsentis sancti antistitis virtute liberatum, faciunt ei copiam liberè, quò velit, recedendi.

Cap. 28. Nota anti-quâ deuotionem.

Iam verò potentes seculi cateruatim ad limina tanti patris venerabundi aduolât, & quia inter primos in cælesti aula eum residere, & profusa benignitate prælargum illum non dubitant, sancta cum illo commercia instituunt: donant & offerunt Deo atque beato Audomaro pro maximis exigua, pro cælestibus terrena, vineas & agros plurimos pro semper vernantis paradisi campis & hortis amœnissimis. Eiusmodi sanctis desiderijs flagrantes & finitimi & longinqui, eum sibi pariter patronum conciliant. In quibus Franci non pauci, diuina gratia permoti, cum tam pijs fertierent desiderijs, vinea sua in ius beati Audomari transfudère, additis etiam agris & alijs rebus, & donationes suas dignis testimonijs confirmârunt.

Cap. 19.

Punitur facilegus.

Per id tempus, cum iam vineæ maturos, eosque copiosos, ferrent botros, Hekkinus quidam in beati Audomari vineam ingressus, abstulit indè vuas non paucas: furtiuoque lætus onere ad socios redijt pascendis pecoribus occupatos. Rogant illi, vt è ipolij non nihil ipsis impertiatur. Mox annuit infelix: sed dum immissa in sinum dextra, quem sinistra pandebat, vult proferre botros, subitò eius brachia obrigescunt, vt moueri non possent, & os retrò contortum, omnem amittit loquendi facultatē. Id socij eius conspicati, miseratione quadam affecti, hominem diuinitus percussum, mox ad herum eius adducunt, causamque omnem eius mali exponunt. Ille verò famuli vicem miseratus, toto animo cælestem ei studet conciliare medicinam. Itaque ferens secum vini optimi certam mensuram, & munuscula, quæ rum ad manū erant, puerum percussum secum ducit ad basilicam pagi, quem Gebuualdeisdorp vocant, & illic munera sacre aræ imponens, vnâ cum puero totus humi prostermitur, tacitisque lachrymis & precibus Dominum & sanctum Audomarum interpellans, orat vt agri membra sanentur. Ibi pius sacerdos ad eum precibus annuit, vt mox incolumis surgeret tam malè multatus seruus. Cui herus congratulans, deuota mente nomen Christi benedicit, & annua ei vouet munera, quæ etiam quo ad superuixit, religiosè perfoluit. Omnes verò eo miraculo adeo sunt perterrefacti, vt nullus deinceps ausus fuerit lædere patrem venerandum, & non modò non ingredi quisquam conatus sit in vineas eius septis munitas, sed ne gramina quidem agrorum eius contingere voluerit, nisi id fratres permisissent. Gloria tibi, Christe, qui sic percutis aduersos, & misereris respicientium.

Diuinitus curatur.

Cap. 30. Nota anti-quam deuotionem in diebus Rogationum.

Eodem ferè tempore sub festum Dominicæ Ascensionis, cum more recepto tri-duanae sunt Supplicationes siue Rogationes, & sacrosanctæ Crucis vexilla totius Ecclesiæ proles deuoto peccatore sequitur, nudis pedibus incedens: vbi maxima populî multitudo decora processione, peractis officijs, ad sanctam reuersa fuit ædem, in qua beatissimi Audomari sacra ossa quiescunt, quædam mulier cum filiabus duabus adfuit: è qui-

è quibus minor natu, intolerabili sitis ardore vexata, cum lachymis id indicat forori, vt solet ætas puerilis. Illa verò dolens vicem eius, ducit eam ad puteum S. Audomari, qui in eius crypta est, altitudine pedum sexaginta. Sed cum restis deesset, qua hauriret aquam, puella tandiu siti cruciata, hærebat ad os putei, seque genibus volutans, suaue ducebat vel vidisse diu concupitam aquam. Interim præceps ruit in puteum. Id cernens eius soror, magno clamore & eiulatu totum populi coetum eò pertrahit. Inquirunt omnes, quæ tantarum sit causa lachrymarum. Respondet illa: Huc ego accessi cum sorore mea & matre. At soror siti æstuans, malecauta in medias labitur aquas, & nunc sitibunda mortem bibit sub aquis. Tractant inter se omnes, quæ possint ratione cadauer extrahere è puteo, & mandare sepulturæ. Immittitur restis, eaque puer illigatur, qui è profundo educat puellam, & puteum à cadaueris futura putredine seruet, quem beati Audomari præclara virtus sanctificet. Sed cum fons ille morbis omnibus saluarem adferret medicinam, nullis sordibus inquinari potuit. Denique inuenta est puella viua instar anseris natate super aquas. Eam puer secum attulit, capillis quidem eius prorsus ab aqua intactis, sed limbis vestis nonnihil madefactis. Tanto igitur miraculo conspecto, summam & sacrosanctam Trinitatem in beati Audomari meritis plebs vniuersa benedixit.

Insigni miraculo illa puella in puteum lapsa.

Hæc nos pauca ex innumeris sanctissimi Audomari miraculis & virtutibus conscripsimus, qui sanè etiam præcipuis sanctis æquiparandus videtur pietate, signis, virtutibus & meritis. Ad eius tumulum cunctis ritè venerandum omnis generis salutaris medicina exhibetur: cæcis lumen, surdis auditus, mutis loquendi facultas restituitur, nerui contracti laxantur, dæmones pelluntur, ad laudem & gloriam omnium Creatoris & Redemptoris Domini nostri Iesu Christi: cui est cum æterno patre & spiritu sancto æqualis honor & eadem gloria per immortalia secula seculorum, Amen.

Cap. 31.

Miracula ad tumulum S. Audomari.

DE SANCTIS EPISCOPIS ET MARTYRIBVS, NEMESIANO, FELICE, LVCIO, ITEM ALTE-

ro Felice, Litteo, Poliano, Victore, Iadere, Datio, &c. Epistola 77.

beati Cypriani Episcopi Carthaginensis: vel, vt alij habent, libri tertij Epistola 25.

Cyprianus Nemesiano, Felici, Lucio, alteri Felici, Litteo, Poliano, Victori, Iadere, Datio coepiscopis: item compresbyteris & Diaconibus, & cæteris fratribus in metallo constitutis, Martyribus Dei patris omnipotentis, & Iesu Christi Domini & Dei conseruatoris nostri, æternam salutem.

LORIA quidè vestra poscebat, beatissimi ac dilectissimi fratres, vt ad conspectum atque ad complexum vestrum venire ipse deberem, nisi me quoque ob confessionem hominis relegatum, præfiniti loci termini coërcerent. Sed quomodo possum, represento me vobis, & ad vos, etiamsi corpore & gressu venire nõ datur, dilectione tamen & spiritu venio, exprimens literis animum meum, quo in istis virtutibus & laudibus vestris lætus exulto, participem me computans vobis, etsi non passione corporis, consortio charitatis. An ego possim tacere, & vocem meam silentio premere, cum de charissimis meis tam multa & gloriosa cognoscam, quibus vos diuina dignatio honorauit: vt ex vobis pars iam martyrij sui consummatione præcesserit, meritorum suorum coronam de Domino receptura: pars adhuc in carcerum claustris, siue in metallis & vinculis demoretur, exhibens per ipsas suppliciorum moras corroborandis fratribus & armandis maiora documenta: ad meritorum titulos ampliores tormentorum tarditate proficiens, habitura tot mercedes in cælestibus præmijs, quot nunc dies numerantur in pœnis? Quæ quidem vobis, fortissimi ac beatissimi fratres, pro merito religionis ac fidei vestræ accidisse non miror, vt vos sic Dominus ad gloriarum sublimine fastigium clarificationis suæ honore prouexerit, qui semper in Ecclesia custodito fidei tenore vigiistis, conseruantes firmiter Dominica mandata, in simplicitate innocentiam, in charitate concordiam, modestiam in humilitate,

10. Septembris.

S. Cyprianus exul propter Christum.

Nota qui eius mores prouehant ad martyrij gloriam, dili.